

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 09, 2017

Nummer 9, 2017

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:684](#) 14-04-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:674](#) 14-04-2017

Hof

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:1311](#) 18-04-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:1306](#) 18-04-2017

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2017:1733](#) 18-04-2017

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2017:1547](#) 11-04-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:1031](#) 28-03-2017

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2017:959](#) 15-03-2017

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2017:503](#) 10-02-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:5124](#) 29-11-2016

Rechtbank

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2017:1628](#) 12-04-2017

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2017:2131](#) 11-04-2017

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2017:3874](#) 10-03-2017

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2017:3400](#) 09-03-2017

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:2348](#) 07-03-2017

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:2965](#) 26-01-2017

RECHTSPRAAK

Recente schenkingen aan kleinkinderen tellen mee voor de legitimaire massa.

Erflaatster heeft in 2013 en 2014 aan haar zes kleinkinderen geschonken (elk 2.000 euro en elk 1.000 euro). In 2014 overlijdt erflaatsters. Legitimaris X doet beroep op haar legitieme portie en betreft voor de berekening daarvan de schenkingen aan de kleinkinderen in de legitimaire massa.

Volgens de rechtbank blijven deze schenkingen op grond van artikel 4:67 aanhef en onder d BW buiten de legitimaire massa, omdat de kleinkinderen geen legitimarissen zijn. Het hof corrigeert deze visie. De giften komen in aanmerking op basis van artikel 4:67 aanhef en onder e BW. Het hof neemt aan dat de giften niet als gebruikelijk zijn te beschouwen in de zin van artikel 4:69 BW.

Overigens stelt het hof vast dat X geen legitimaire aanspraak heeft, door de toerekening van haar erfdeel op de legitieme (art. 4:71 BW).

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 18-04-2017

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2017:1733

Zaaknummer: 200.191.524_01

Rechters: B.A. Meulenbroek, W.H.B. den Hartog Jager en O.G.H. Milar

Wetsartikelen: 4:67 BW, 4:69 BW en 4:71 BW

RECHTSPRAAK

Koopoptie bedrijfspand en erfbelasting.

Tot de nalatenschap behoort een verhuurd bedrijfspand. Door een koopoptie van erflaatsters kan de huurder het pand voor 70.000 euro overnemen. De WOZ-waarde bij overlijden is 492.000 euro. De huurder roept de koopoptie te laat in – hiervoor stond drie maanden – maar komt uiteindelijk met de erfgenamen overeen dat de huurder het pand voor 300.000 euro koopt. Op de dag van de levering verkoopt de huurder het pand door voor 750.000 euro.

Voor welke waarde telt het pand mee voor de erfbelasting? Voor 300.000 euro, aldus het hof.

De koopoptie houdt voor de erfgenamen weliswaar een verplichting in, maar wel onder opschortende voorwaarde dat de huurder zijn wilsrecht/optierecht uitoefent (hetgeen de huurder dus te laat heeft gedaan).

Als uitgangspunt moet worden uitgegaan van de waarde in het economische verkeer (art. 21 SW 1956). De uit de koopoptie voortvloeiende verplichting komt bij de bepaling van de waarde op de sterfdatum niet in aanmerking, omdat het in werking treden van de verplichting afhangt van en is opgeschort totdat de huurder zijn koopoptie uitoefent. Volgens het hof is 300.000 euro de waarde in het economische verkeer bij overlijden.

Voor vermindering op de voet van artikel 53 lid 1 SW 1956 is geen aanleiding. De aanslag op basis van 300.000 euro is eerder te laag dan te hoog vastgesteld, gelet op de doorverkoop voor 750.000 euro.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 15-03-2017

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2017:959

Zaaknummer: BK-16/00061

Rechters: J.J.J. Engel, G.J. van Leijenhorst en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 21 SW 1956 en 53 SW 1956

RECHTSPRAAK

Hof stelt testamentair vruchtgebruik onder bewind wegens ernstig tekortschieten vruchtgebruiker.

Vader heeft moeder het vruchtgebruik van zijn nalatenschap gelegateerd. Drie kinderen zijn erfgenamen.

Beheer en herbelegging is aan de vruchtgebruikster en de erfgenamen tezamen.

Na vaders overlijden (2003) zijn partijen niet overgegaan tot afwikkeling van de huwelijksvoorwaarden en het testament. Het vruchtgebruik is niet gevestigd, maar partijen zijn het erover eens dat het door verjaring is ontstaan.

In 2013 vordert kind A dat het beheer over het vruchtgebruik aan haar wordt toegekend of dat het vruchtgebruik onder bewind wordt gesteld (art. 3:221 BW). Volgens A is moeder als vruchtgebruikster ernstig tekortgeschoten in haar verplichtingen.

Het hof acht bewind op zijn plaats. Moeder heeft geen beschrijving gemaakt (art. 3:205 lid 1 BW) en geen jaarlijkse opgave gedaan (art. 3:205 lid 4 BW). Verder is – buiten A om – van vruchtgebruikgelden een appartement op naam van moeder – zonder aantekening van het vruchtgebruik – gekocht. De testamentaire en wettelijke bepalingen omtrent het vruchtgebruik zijn niet gevolgd. Het betreft bepalingen die in overwegende mate bestemd zijn om de vruchtgebruikgoederen in stand te houden en dienen ter bescherming van de hoofdgerechtigden. De schending van deze bepalingen is volgens het hof zo ernstig dat nadere maatregelen nodig zijn, ook al is per saldo mogelijk niet ingeteerd op het vermogen.

Het hof geeft partijen de gelegenheid om gezamenlijk een voorstel te doen wie bewindvoerder moet worden.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 29-11-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:5124

Zaaknummer: 200.176.200/01

Rechters: G.B.C.M. van der Reep, M.F.G.H. Beckers en M.C. Schenkeveld

Wetsartikelen: 3:221 BW en 3:205 BW

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Notaris heeft geen geheimhoudingsplicht voor noodzakelijke informatie aan andere deelgenoten.

Vader en drie kinderen zijn deelgenoot in moeders nalatenschap. Kind K maakt meer dan honderd aanmerkingen op de conceptverdelingsakte. De andere erfgenamen zijn al akkoord met het concept.

Kind K klaagt dat de betrokken notaris (althans zijn notarisklerk) aan de advocaat van vader heeft bericht dat K een groot aantal aanmerkingen heeft op het concept. Volgens K is dit in strijd met de geheimhoudingsplicht van de notaris (art. 22 WNA).

Het hof is het niet met K eens en verenigt zich met het oordeel van de kamer.

De notaris moet de deelgenoten over en weer inlichtingen geven afkomstig van een van de deelgenoten, die voor de anderen van belang zijn. De notaris heeft de andere erfgenamen in dit geval geen andere inlichtingen gegeven dan nodig voor de op de notaris rustende taak om de verdeling van de nalatenschap tot stand te brengen.

De omvang en de strekking van het beroepsgeheim verschilt per zaak en moet niet als een bij voorbaat vaststaand gegeven door de notaris met zijn cliënt(en) besproken worden. Of en wanneer de notaris het beroepsgeheim expliciet aan de orde moet stellen, hangt af van de aard van de werkzaamheden van de notaris en de omstandigheden waaronder deze verricht worden. Niet is komen vast te staan dat de zaak van dien aard was of de omstandigheden zodanig waren dat de notaris gehouden was tot expliciete bespreking van het beroepsgeheim met K en/of de andere erfgenamen. Ook is niet komen vast te staan dat het niet bespreken van het beroepsgeheim van negatieve invloed is geweest op de taakvervulling van de notaris.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 18-04-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:1306

Zaaknummer: 200.203.799/01 NOT

Rechters: A.D.R.M. Boumans, J.M. de Jongh en T.K. Lekkerkerker

Wetsartikelen: 22 WNA

RECHTSPRAAK

***Tuchtrecht. Notaris als executeur en beneficiaire aanvaarding.
Communicatie met erfgenamen over einde executeurstaak.***

Moeder overlijdt na vader. Moeders nalatenschap wordt beneficiair aanvaard in januari 2015. De notaris blijft als executeur aan, omdat de notaris in de veronderstelling verkeert dat de nalatenschap ruimschoots positief is (art. 4:149 lid 1 onder d BW en art. 4:202 lid 1 onder a BW).

Als de notaris in juli 2015 uit informatie van de Belastingdienst afleidt dat de nalatenschap negatief is – door onderbedelingsvorderingen op moeder ingevolge vaders overlijden – meldt de notaris dit aan de rechtbank (art. 4:199 lid 2 BW) en stelt de notaris vast dat haar executeurstaak is geëindigd.

Volgens twee kinderen had de notaris de executeurstaak al moeten neerleggen bij de beneficiaire aanvaarding. Volgens het hof valt het de notaris niet te verwijten dat zij dit niet heeft gedaan. De wet kent geen termijn waarbinnen de 'ruimschoots voldoende-verklaring' moet worden afgelegd. De notaris mocht in januari 2015 ervan uitgaan dat de nalatenschap ruimschoots positief was. Het toen overgelegde uittreksel van de verdelingsakte bij vaders overlijden gaf geen enkele aanleiding om van overbedelingsschulden uit te gaan en de notaris was destijds niet genoodzaakt de volledige akte op te vragen.

Ten overvloede overweegt het hof dat het in de praktijk aanbeveling verdient dat de notaris als executeur uitdrukkelijk communiceert met erfgenamen over (de gevolgen van) artikel 4:149 lid 1 onder d BW en artikel 4:202 lid 1 onder a BW.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 18-04-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:1311

Zaaknummer: 200.190.726/01 NOT

Rechters: A.D.R.M. Boumans, J.H. Lieber en T.K. Lekkerkerker

Wetsartikelen: 4:149 BW, 4:199 BW en 4:202 BW

RECHTSPRAAK

Door kinderen geërfd geld onder BEM-clausule en bijstand moeder.

Vader overlijdt in 2015 met achterlating van twee minderjarige kinderen als erfgenamen. Zijn ex-echtgenote aanvaardt de nalatenschap namens de kinderen beneficiair en stort hun erfdelen (25.000 euro elk) op een bankrekening met BEM-clausule.

Als de ex-echtgenote in 2017 een bijstandsuitkering aanvraagt, verplicht de gemeente haar om de kantonrechter een machtiging te vragen om over – van de in totaal 50.000 euro – 25.000 euro van de kinderen te beschikken (art. 1:345 BW). Volgens het beleid van de gemeente is vermogen met een BEM-clausule tot slechts 25.000 vrijgelaten.

De ex-echtgenote verzoekt om de machtiging, hoewel zij in wezen wenst dat haar verzoek wordt afgewezen, zodat zij het geld voor de kinderen kan behouden.

De kantonrechter beziet alleen het familierechtelijke aspect in dezen en acht het in dit geval niet onredelijk dat van het geld van de kinderen voorlopig – tot een bedrag van in totaal 25.000 euro of de meerderjarigheid van een kind – de vervanging van vaders inbreng in het gezinsinkomen – 360 euro kinderalimentatie per maand – wordt betaald en geeft daarvoor een machtiging af.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 12-04-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2017:1628

Zaaknummer: 5773043 \ BH VERZ 17-1673

Rechters: J.A.O.M. van Aerde

Wetsartikelen: 1:345 BW

RECHTSPRAAK

***Uitkering levensverzekering belast met erfbelasting. Zorgplicht
assurantietussenpersoon.***

Erflater en zijn echtgenote zijn in 2000 onder huwelijkse voorwaarden gehuwd. Hierin hebben ze de premies van levensverzekeringen uitgezonderd van de kosten van de huishouding, met het oog op artikel 13 SW 1956. Na erflaters overlijden in 2008 blijkt een aantal levensverzekeringen niet 'kruislings' te zijn afgesloten in de zin van artikel 13 SW 1956. De verzekeringsuitkeringen zijn bij de echtgenote belast als fictief erfrechtelijke verkrijging.

De vraag is of de assurantietussenpersoon X een zorgplicht heeft geschonden richting de langstlevende echtgenote. Volgens het hof is daarvan in beginsel sprake. Naast echtgenote van verzekeringnemer en potentieel begunstigde, was de echtgenote ook klant van X. X had als redelijk handelend en redelijk bekwaam opdrachtnemer/adviseur – naast erflater – ook de echtgenote moeten wijzen op artikel 13 SW 1956 en de mogelijkheden om heffing te voorkomen.

Het hof gelast een comparitie om de mogelijkheden van een minnelijke regeling te onderzoeken.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 11-04-2017

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2017:1547

Zaaknummer: 200.149.128_01

Rechters: P.M. Arnoldus-Smit, R.R.M. De Moor en J.I.M.W. Bartelds

Wetsartikelen: 13 SW 1956

RECHTSPRAAK

Recht op inzage stukken Belastingdienst.

Erflater heeft X een geldlegaat gemaakt gelijk aan een netto-erfdeel. X betaalt hierover erfbelasting, maar wil bij nader inzien extra informatie over de nalatenschap. X verzoekt de inspecteur om inzage in het erfbelastingdossier (art. 72 lid 3 SW 1956). De inspecteur wijst dit verzoek af, omdat X geen erfgenaam is en namens of door X geen gegevens zijn verstrekt.

X zoekt het hogerop, maar de rechtbank en het hof oordelen dat de beslissing van de inspecteur om het verzoek af te wijzen, geen belastingaanslag of een voor bezwaar vatbare beschikking is als bedoeld in artikel 26 lid 1 AWR. De inspecteur had het bezwaar van belanghebbende niet-ontvankelijk moeten verklaren. Zo komt de rechter niet toe aan de vraag of de inspecteur het verzoek terecht heeft afgewezen.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 10-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2017:503

Zaaknummer: 16/00245

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, A.J. Kromhout en A.M. van APM Rijn

Wetsartikelen: 72 SW 1956 en 26 AWR

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit. IB-latentie naar evenredigheid toerekenen. Kindvrijstelling blijft buiten beschouwing. Hoge Raad verwerpt sprongcassatie.

De Hoge Raad verwerpt de sprongcassatie tegen het vonnis van Rechtbank Zeeland-West-Brabant van 23 maart 2016 (ECLI:NL:RBZWB:2016:1675). De casus was als volgt.

Vader schenkt in 2012 aandelen aan zijn dochter. Hierop is de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF) in de Successiewet 1956 toepasbaar. In geschil is in hoeverre de inkomstenbelastinglatentie (art. 20 lid 5 SW 1956) in aanmerking mag worden genomen.

Volgens de dochter komt de IB-latentie volledig ten laste van het belaste gedeelte van de schenking. De inspecteur rekent de latentie naar evenredigheid toe aan het voorwaardelijk vrijgestelde en het niet-vrijgestelde gedeelte van de schenking.

De rechtbank volgt de inspecteur, met dien verstande dat de rechtbank de jaarvrijstelling van artikel 33 onder 5 SW 1956 buiten beschouwing laat bij de evenredige toerekening. Deze (subjectieve) kindvrijstelling is immers niet toerekenbaar aan een specifiek verkregen vermogensbestanddeel.

De rechtbank baseert zich op de wetsgeschiedenis (Kamerstukken II 2008/09, 31930, nr. 9, p. 23) en het arrest van de Hoge Raad van 26 juni 1996 (ECLI:NL:HR:1996:AA1883, *BNB* 1996/307). Het beroep van de dochter op het arrest van de Hoge Raad van 12 november 2013 (ECLI:NL:HR:2013:26, *BNB* 2013/227) kan haar niet baten, aldus de rechtbank. De rechtbank heeft op goede gronden een juiste beslissing genomen, aldus nu de Hoge Raad.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 14-04-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:674

Zaaknummer: 16/02345

Rechters: R.J. Koopman, M.A. Fierstra en Th. Groeneveld

Wetsartikelen: 20 SW 1956 en 33 SW 1956

RECHTSPRAAK

Hof wees bezwaar erfgenamen tegen hoogte heffingsrente af. Hoge Raad verwerpt cassatieberoep.

De Hoge Raad wijst het cassatieberoep tegen het arrest van Hof Den Haag van 5 juli 2016 (ECLI:NL:GHDHA:2016:2106) zonder nadere motivering af (art. 81 lid 1 Wet RO). De casus was als volgt.

Erflater is in 2012 overleden. In 2014 is bij de erfgenamen een voorlopige aanslag erfbelasting opgelegd. Daarbij is heffingsrente in rekening gebracht conform Hoofdstuk VA van de AWR (art. 30f AWR e.v.).

De erfgenamen vinden dat de belastingrente moet worden verlaagd naar het niveau van de rente op staatsobligaties (maximaal 2% per jaar).

De rechtbank wijst dit standpunt af (ECLI:NL:RBDHA:2015:11115, ECLI:NL:RBDHA:2015:11116). Het hof bevestigt de beslissing van de rechtbank.

De inspecteur is niet bevoegd om af te wijken van de regeling in de AWR. Ook de bestuursrechter kan dit niet. Het argument dat de in rekening gebrachte rente onredelijk hoog zou zijn, kan de erfgenamen ook niet baten. Het is de rechter immers niet toegestaan de innerlijke waarde of de billijkheid van wettelijke bepalingen als zodanig te toetsen, behoudens voor zover de wettelijke regeling in strijd zou zijn met eenieder verbindende verdragsbepalingen (art. 11 Wet AB). Daarvan is hier geen sprake.

Ook al is het onderhavige beroepsschrift namens de vijf erfgenamen ingediend, toch is iedere erfgenaam afzonderlijk 45 euro griffierecht verschuldigd. Er is geen sprake van een beroepsschrift tegen hetzelfde besluit (art. 8:41 Awb), maar tegen vijf afzonderlijke rentebeschikkingen. Het feit dat meerdere aanslagen op hetzelfde biljet zijn verenigd, maakt dit niet anders. Voeging van de zaken helpt de erfgenamen ook niet (art. 8:41 Awb).

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 14-04-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:684

Zaaknummer: 16/04195

Rechters: R.J. Koopman, M.A. Fierstra en Th. Groeneveld

Wetsartikelen: 3of AWR en 8:41 Awb

RECHTSPRAAK

Afwikkeling nalatenschap langstlevende ouder. Diverse geschilpunten.

Vader overlijdt in 2008, moeder in 2012. Ze hebben samen drie kinderen (A, B en C). Vader had geen testament. Zijn nalatenschap is vererfd volgens de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW). Moeder heeft kind A onterfd, kinderen B en C tot enige erfgenamen benoemd en D tot executeur. B en C aanvaarden moeders nalatenschap beneficiair. Haar nalatenschap is negatief en moet wettelijk vereffend worden. B en C zijn de vereffenaars (art. 4:198 BW). A doet in moeders nalatenschap beroep op zijn legitieme portie en daagt B en C in rechte terzake de afwikkeling van beide nalatenschappen.

Volgens B en C had A hen als vereffenaars moeten dagvaarden en niet als erfgenamen en is A niet-ontvankelijk. Volgens het hof hebben partijen over en weer geen rechtens te respecteren belang bij een niet-ontvankelijkheidsverklaring. B en C zijn zowel enig erfgenamen als vereffenaars, zodat het gezag van gewijsde van een beslissing van het hof zich tot hen als erfgenamen en als vereffenaars uitstrekt. Het hof acht A ontvankelijk en wijst daarbij naar het arrest van de Hoge Raad van 22 april 2016 (ECLI:NL:HR:2016:721).

A heeft onder meer de volgende grieven.

Wat betreft de nalatenschap van vader had A voor de vaststelling van zijn onderbedelingsvordering op moeder de weg van artikel 4:15 BW (verzoekschriftprocedure) moeten bewandelen. Het hof laat verwijzing (art. 69 Rv) echter achterwege, omdat nu een eindbeslissing volgt.

Voor de vaststelling van A's vordering op moeder neemt het hof artikel 4:6 BW en de successieaangifte tot uitgangspunt. Het hof volgt de aangifte ook wat betreft de WOZ-waarde van de woning (550.000 euro), hoewel deze kort na vaders overlijden is verkocht voor 600.000 euro. De waardestijging is veroorzaakt door na overlijden verricht achterstallig onderhoud. De WOZ-waarde per overlijdensdatum is volgens het hof reëel.

Voor de vaststelling van zijn legitieme portie is volgens A een taxatie van moeders inboedel nodig. Volgens het hof zijn de erfgenamen niet verplicht om goederen te laten taxeren. Voorts zijn er onvoldoende aanwijzingen dat het door B en C verstrekte overzicht en de waardering

van de inboedel niet juist is. Als legitimaris stonden A de rechtsmiddelen van artikelen 4:78 lid 2 BW, 4:203 BW en 4:204 BW ten dienste. Dat hij deze middelen niet te baat heeft genomen, is voor zijn rekening.

A stelt voorts dat B en C moeders nalatenschap zuiver hebben aanvaard door gedragingen (art. 4:192 BW). Het hof ziet dit anders. B en C hebben – voor hun beneficiaire aanvaarding – in opdracht van executeur D bepaalde afwikkelingshandelingen verricht met kosten die ten laste van de nalatenschap zijn gebracht. Deze handelingen van B en C leiden niet tot zuivere aanvaarding, aldus het hof (onder verwijzing naar HR 20 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1489 en de parlementaire geschiedenis bij art. 4:192 BW). Ook het veiligstellen van sieraden en een postzegelverzameling door deze thuis te bewaren, leidt niet tot zuivere aanvaarding.

Deze handelingen van B en C rechtvaardigen evenmin A's beroep op artikel 4:184 aanhef en onder c BW. Ook het – bij vergissing of uit onwetendheid – enkele nalaten door B en C van de melding van artikel 4:199 lid 2 BW, rechtvaardigt A's beroep op artikel 4:184 aanhef en onder c BW niet.

A vordert over zijn onderbedelingsvordering vergoeding van de wettelijke rente vanaf moeders overlijden. Het hof wijst deze rentevergoeding af. Omdat de nalatenschap wettelijk vereffend moet worden, zoekt het hof aansluiting bij artikel 128 Fw, op grond waarvan schuldeisers in een faillissement slechts kunnen opkomen voor het bedrag dat zij op het moment van de faillietverklaring te vorderen hebben. In dit geval – vereffening van een negatieve nalatenschap – laat analoge toepassing van artikel 128 Fw geen ruimte voor rentevergoeding vanaf moeders overlijden.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 28-03-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:1031

Zaaknummer: 200.177.458/01

Rechters: G.J. Driessen-Poortvliet, C.M.J. Peters en M. Schenkeveld

Wetsartikelen: 4:13 BW, 4:15 BW, 4:78 BW, 4:184 BW, 4:192 BW, 4:198 BW, 4:199 BW, 4:203 BW, 4:204 BW en 128 Fw

RECHTSPRAAK

Testamentair bewind en schuldsanering. Niet-saneringsgezinde houding van saniet?

In 2016 is ten aanzien van S de schuldsaneringsregeling uitgesproken. In 2014 heeft S van zijn tante geërfd. Tante stelde het erfdeel van S onder testamentair bewind, eindigend 'nadat de rechthebbende na beëindigen van een faillissement of schuldsaneringsregeling natuurlijke personen niet (meer) aansprakelijk is jegens de schuldeisers die waren betrokken bij bedoeld(e) faillissement respectievelijk schuldsaneringsregeling', aldus het testament.

De (schuldsanerings)bewindvoerder verzoekt om voortijdige beëindiging van de schuldsaneringsregeling (art. 350 lid 3 onder c Fw, art. 354 Fw). Van een saniet mag worden verwacht dat hij zich tot het uiterste inspent om te voldoen aan de aan schuldsanering verbonden verplichtingen en dat hij de uitvoering ervan ook niet anderszins belemmert of frustreert. Niet-nakoming hiervan kan leiden tot voortijdige beëindiging van de regeling.

Volgens de wsnp-bewindvoerder is S toerekenbaar tekortgeschoten. Het bewind dient louter om een gedeelte van het vermogen van S aan zijn schuldeisers te onttrekken, aldus de bewindvoerder. Door de nalatenschap te accepteren zou S blijf hebben gegeven van een niet-saneringsgezinde houding. S had de nalatenschap ook kunnen verwerpen.

Volgens de rechtbank is S niet tekortgeschoten als saniet. Testamentair bewind (art. 4:153 BW) kan onder meer ingesteld worden om een verkrijging te beschermen tegen schuldeisers van de verkrijger (art. 4:175 BW). De keuze van tante – testeervrijheid – komt niet voor rekening van S en kan dus op zichzelf geen grond zijn voor tussentijdse beëindiging. Dat S bij tante sterk heeft aangestuurd op bewind, is niet gebleken (zoals in ECLI:NL:RBDHA:2015:15633).

Overigens is het niet vanzelfsprekend dat het bewindvermogen onaangeroerd blijft (vergelijk in geval van bijstand ECLI:NL:CRVB:2014:1013). In geval van schuldsanering kan de rechter-commissaris bij het vaststellen van het vrij te laten bedrag (art. 295 lid 3 Fw) rekening houden met de mogelijkheid om bij de testamentair bewindvoerder aan te kloppen.

De wsnp-bewindvoerder heeft geopperd dat de saniet het geërfde bedrag bij derden leent ten behoeve van de boedel en dit bedrag, na het einde van het bewind, van de erfenis terugbetaalt.

Een zo vergaande algemene verplichting kent de schuldsaneringsregeling echter niet.

Toch, aldus de rechtbank, is de verhouding tussen testamentair bewind en de schone lei (art. 358 lid 1 Fw) een moeizame. De schuldenaar krijgt na het einde van het testamentair bewind de beschikking over de erfenis, terwijl de schuldeisers door de schone lei intussen het nakijken hebben. Schuldeisers dragen zo de lasten, zonder de voordelen van de nalatenschap.

Volgens de rechtbank is de vraag of het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid aanvaardbaar is dat de testamentair bewindvoerder het testamentair bewind aan de schuldsaneringsbewindvoerder tegenwerpt, een vraag die tussen beide bewindvoerders speelt. Die vraag raakt niet de verplichtingen van de saniet en is daarom niet aan de wsnp-rechter om te beantwoorden.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 10-03-2017

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2017:3874

Zaaknummer: C/09/16/351 R

Rechters: G.H.M. Smelt

Wetsartikelen: 295 Fw, 350 Fw, 354 Fw, 358 Fw, 4:153 BW en 4:175 BW

RECHTSPRAAK

Bedrijfsopvolgingsfaciliteit. Liquide middelen en ondernemingsvermogen.

Tot erflaatsters nalatenschap behoren aandelen in een bv, waarvoor erflaatsters echtgenoot E beroep doet op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit voor de erfbelasting (BOF). De kernactiviteit van de onderneming die (middellijk) via de bv wordt gedreven, bestaat uit de verhuur van stoomketels.

De aanwezige liquide middelen worden aangehouden om de afbouw van een (stoom)schip te financieren. De vraag is of de liquide middelen tot het ondernemingsvermogen mogen worden gerekend. Daartoe is relevant of het schip tot het ondernemingsvermogen behoort.

De inspecteur spreekt van 'hobbymatige overwegingen' bij de bouw van het schip, die de kernactiviteit van de onderneming niet raken. Volgens echtgenoot E is vermogensetikettering niet aan de orde, maar moet de bv geacht worden met haar gehele vermogen een onderneming te drijven (vergelijk art. 2 lid 5 Wet Vpb) en heeft de inspecteur de doelmatigheid van bedrijfsuitgaven niet te beoordelen.

Volgens de rechtbank geldt de regel van artikel 2 lid 5 Wet Vpb niet voor de BOF, maar moeten de feiten uitwijzen of sprake is van een materiële onderneming (art. 35b e.v. SW 1956). Het gebruik van het schip kan bedrijfsmatig zijn, maar E heeft niet aannemelijk gemaakt dat met deze exploitatie winst werd beoogd en redelijkerwijs kon worden verwacht. De exploitatie van het schip is daarom geen op zichzelf staande ondernemingsactiviteit en behoort ook niet tot de kernactiviteiten van de bv. Het schip behoort niet tot het ondernemingsvermogen en de daarvoor bestemde liquide middelen daarom ook niet.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 09-03-2017

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2017:3400

Zaaknummer: AWB - 16 _ 1864

Rechters: G.J. Ebbeling, E. Kouwenhoven en T. van Rij

Wetsartikelen: 2 Wet Vpb en 35b SW 1956

RECHTSPRAAK

Kantonrechter verleent geen machtiging om alsnog beneficiair te aanvaarden. Overgangsrecht artikel 4:194a BW.

E heeft een legitimaire vordering op zijn stiefmoeder Y. Deze is opeisbaar geworden door het overlijden van Y in 2015.

De erfgenamen van Y verweren zich tevergeefs tegen hun (verhaals)aansprakelijkheid voor de legitieme van E. Zij hebben de nalatenschap van Y zuiver aanvaard door gedragingen (art. 4:192 lid 1 BW), aldus de kantonrechter. Hun verklaring van beneficiaire aanvaarding van 19 augustus 2016 sorteert geen effect. Hun beroep op artikel 4:194a BW – in werking getreden op 1 september 2016 – evenmin. Dit wetsartikel is, zonder overgangsrecht, in werking getreden na de zuivere aanvaarding en nadat de erfgenamen van Y bekend waren met de vordering (2015). Ook uit de totstandkomingsgeschiedenis (Kamerstukken II 2014/15, 34224, 3 (MvT), p. 9 en Kamerstukken II 2015/16, 34224, 5 (Verslag), p. 17) moet volgens de kantonrechter worden afgeleid dat de regeling geen werking heeft voor schulden die al voor inwerkingtreding bekend waren, zoals de onderhavige schuld aan E.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 26-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2017:2965

Zaaknummer: 5368266 CV EXPL 16-5365

Rechters: J.H. Gisolf

Wetsartikelen: 4:192 BW en 4:192a BW

RECHTSPRAAK

Impasse afwikkeling nalatenschap met 36 erfgenamen. Rechtbank benoemt vereffenaar. Vaststelling loon prematuur.

Erflater heeft 36 erfgenamen. De omvang van de nalatenschap is niet bekend. Van sommige erfgenamen is niet duidelijk of ze beneficiair hebben aanvaard of een boedelvolmacht hebben gegeven. De afwikkeling verkeert daardoor in een impasse.

Een van de erfgenamen verzoekt om een kandidaat-notaris te benoemen tot vereffenaar van de nalatenschap (art. 4:204 lid 1 onder a BW). De rechtbank wijst dit verzoek toe. Het verzoek om alvast loon vast te stellen voor de vereffenaar, vindt de rechtbank prematuur. De omvang van de nalatenschap staat immers nog niet vast.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 11-04-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2017:2131

Zaaknummer: C/01/315220 / EX RK 16-209

Rechters: J.K.B. van Daalen

Wetsartikelen: 4:204 BW

RECHTSPRAAK

***Machtiging om alsnog beneficiair te aanvaarden afgewezen.
Termijnoverschrijding.***

Na erflaatsters overlijden in 2016 aanvaardt haar erfgenaam de nalatenschap zuiver. In juli 2016 raakt erfgenaam X bekend met erflaatsters schuld aan haar stiefkinderen, wegens het vooroverlijden van erflaatsters echtgenoot. In november 2016 verzoekt X machtiging om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden (art. 4:194a BW).

De kantonrechter wijst het verzoek af, omdat het te laat is ingediend (meer dan drie maanden na het bekend worden met de schuld).

De stiefkinderen verzoeken op hun beurt om X te gelasten tot een boedelbeschrijving en rekening en verantwoording. De kantonrechter wijst dit verzoek af. De stiefkinderen hebben hier geen belang bij. Zij kunnen hun vordering indienen bij de nalatenschap. X is daarvoor ook met zijn eigen vermogen aansprakelijk, gelet op de zuivere aanvaarding.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 07-03-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2017:2348

Zaaknummer: 5499067

Rechters: A.M. Koolen-Zwijnenburg

Wetsartikelen: 4:194a BW